zon afkeert.

Onze eeuw is rijk geweest aan kometen. Als één der schitterendste, welke ooit gezien zijn, mogen wij wel de komeet van Donati noemen, welke in het jaar 1858 ons bezocht. Den 2en Juni te Florence ontdekt, bleef zij tot in Maart van het volgend jaar zichtbaar. In de maand October was zij het schitterendst; haar gekromde staart onderspande toen aan den hemel een boog van 60 graden, terwijl een tweede flauwe, smalle staart zich bijna even ver in een rechte lijn uitstrekte. De baan dezer komeet werd berekend en bevonden een lang gerekte ellips te zijn, terwijl de omloopstijd ongeveer 2000 jaren is.

Als een merkwaardige verschijning mag ook de komeet van het jaar 1843 genoemd worden. Deze verscheen plotseling in de nabijheid der zon en naderde deze tot op slechts drie honderd duizend kilometer van hare oppervlakte; ze is dus midden door de corona gegaan. Terwijl de kern slechts klein was, nam hare staart een lengte van niet minder dan 250 millioen kilometer. Een dergelijke komeet werd weder in het jaar 1880 waargenomen. De groote overéénkomst der banen doet vermoeden, dat men hier met dezelfde komeet te doen had en deze zich met een omloopstijd van 37 jaren in een elliptische baan rond de zon beweegt. Zij zou dus eigenlijk behooren tot die soort kometen, welke om haren korten omloopstijd den naam van periodieke kometen gekregen hebben en waarvan wij bijv. de komeet van Halleij kennen met een omloopstijd van 74 jaar, die van Faye met een omloopstijd van zeven jaar en die van Encke met een omloopstijd van slechts 1200 dagen.

De merkwaardigste van deze kometen met korten omloopstijd is wel die geweest, welke naar den Oostenrijkschen officier von Biela genoemd is, welke haar in 't jaar 1826 voor het eerst als een periodieke komeet herkende. Hare omloopstijd was 6⅔ jaar.

Ik zeg »was", omdat deze komeet thans verdwenen is. Nadat zij gedurende de maanden November en December van het jaar 1845 was zichtbaar geweest, zonder dat men iets bijzonders aan haar had kunnen bemerken, ontdekte men op den 29en Dec. in plaats van één plotseling twee kometen, welke door een dunne streep met elkaar verbonden schenen en waarin de nieuwe komeet eerst ten koste van de oude in helderheid toenam, terwijl deze helderheid daarna weder snel verminderde en de nieuwe komeet reeds voor ons oog verdwenen was, terwijl de oude nog eenigen tijd zichtbaar bleef. Oogenschijnlijk had de komeet zich in tweeën gesplitst.

In het jaar 1852 werden beide kometen weder gezien, doch thans op grooteren afstand van elkaar en zonder de verbindende streep. Dit laatste kan echter wel aan den grooteren afstand, waarop de kometen van de aarde beonden, worden toegeschreven. Het merkwaardige is nu verder, dat deze komeet sedert dien tijd niet meer gezien is. Vermoedelijk heeft zij zich in zeer kleine stukken opgelost, welke thans als meteoriden de baan der vroegere komeet volgen. Daar de baan van de aarde zeer dicht bij die der komeet van Biela liep, zou er, ware de laatste blijven bestaan, wel kans geweest zijn dat deze beiden te eeniger tijd met elkaâr in contact waren gekomen.

De komeet, welke, zooals tegenwoordig gegebruikelijk is, eenvoudig met den naam 1882 I wordt aangeduid, is ook zeer merkwaardig, omdat zij de zon zoo nabij kwam en de spectroscopische onderzoekingen, welke toen verricht zijn ons ook, zooals ik straks met een enkel woord zal mededeelen, één en ander omtrent den chemischen toestand der komeet geleerd hebben.

In de laatste jaren heeft men bij sommige kometen ook plotselinge groote lichttoenamen waargenomen, waarbij de kern, die zich eerst slechts als een puntje voordeed, als een schijfje zichtbaar werd. Een aanzienlijke toename der temperatuur moet hieraan gepaard zijn gegaan.

Wat een komeet eigenlijk is, is nog altijd min of meer een raadsel, hoewel het niet te ontkennen valt, dat ook op dit gebied de wetenschap in de laatste jaren veel verklaard heeft. Reeds een oppervlakkige beschouwing doet ons zien, dat de komeet uit een uiterst ijle stof moet bestaan. Immers hare massa oefent blijkbaar niet den minsten invloed op de banen der planeten uit, terwijl het licht der sterren nagenoeg niets vermindert, wanneer het door de komeet heenstraalt. De ijlheid der komeet moet zeker grooter zijn dan die van de lucht, welke overblijft onder de klok eener luchtpomp, welke men zooveel mogelijk luchtledig heeft gemaakt. Hoe groot echter de dichtheid van de kern zelve is, blijft vooralsnog een raadsel.

Uit dezen kern schijnen nu verdampingen of uitstroomingen plaats te hebben; vooral bij de komeet van Donati kwam dit zeer duidelijk aan van het licht. Deze uitstroomingen vormen dan de coma en de staart en nu blijft de vraag slechts over, hoe het komt, dat deze staart zich steeds van de zon afkeert. Dit verschijnsel tracht men nu door een electrische afstootende kracht te verklaren, welke van de zon en van de komeetstof uitgaat. Is deze afstootende kracht nu grooter dan de aantrekkingskracht, dan zal de staart der komeet zich van de zon afkeeren.

Wat het licht der kometen betreft, heeft de spectraal analyse duidelijk aangetoond, dat het zoowel uit teruggekaatst licht der zon bestaat, als uit eigen licht. Ook is het gelukt stoffen aan te wijzen, welke op de komeet moeten aanwezig zijn. Voornamelijk is dit koolwaterstof, waarop echter ook kooloxyd schijnt in te werken. Toen echter de bovengenoemde komeet 1882 I, de zon zeer dicht naderde, heeft men zoowel in het spectrum van den kern als daaromheên, de natriumlijn gevonden. Doordat de komeet de zon zoo dicht naderde, schijnt dus de in den kern aanwezige natrium in damp te zijn overgegaan. Ook was het opvallend, dat het optreden van de natriumlijn het koolwaterstofspectrum in beteekenis af nam, wat er zeer bepaaldelijk op wijst, dat het zelfstandig lichten der komeet, aan electrische ontladingen moet worden toegeschreven. Deze ontdekking kan dus als één der grooste beschouwd worden, welke wat de kometen betreft, de laatste jaren is voorgekomen. Het reeds vroeger geopperde vermoeden, dat de electriciteit een groote rol bij de kometen vervult, werd hierdoor bewezen. Bij nog een tweede komeet van datzelfde jaar merkte men een zelfde verschijnsel op, ook daar was de natriumlijn het sterkst, als de komeet het dichtst bij de zon was; ze werd echter ook nog waargenomen, toen de komeet reeds op een afstand van de zon was gelijk aan 0,7 van den afstand van aarde en zon. Toen de komeet de zon zeer nabij was, werden ook andere metalen bijv. ijzer in dampvormigen toestand bij haar waargenomen. Ook dit metaal schijnt dus in den kern aanwezig te zijn en wanneer de komeet zoo dicht bij de zon is, in ijzerdamp over te gaan. Ik zou mij echter te bepaaldelijk met de spectraal-analyse moeten bezig houden, om over dit onderwerp nog verder uit te wijden. Zooals de lezer ziet, is er in het wezen der kometen nog veel dat niet verklaard is.

Als zeker mogen wij nu echter aannemen, dat de kern een verdampend lichaam is en dat deze damp door een electrische kracht door de zon afgestooten of aangetrokken wordt. Bredichin neemt hierbij 3 soorten van staarten aan: bij de beide eersten is de afstootende kracht grooter dan de aantrekkingskracht, bij de derde omgekeerd. Neemt men de aantrekkingskracht op dien afstand der zon als eenheid aan, dan wordt de afstootende kracht voor de 3 soorten van staarten respectievelijk door de getallen 11, 1,3 en 0,2 aangeduid. De eerste soort staart zou dan uit waterstof, de tweede uit koolwaterstof bestaan.

Men heeft er zich vroeger wel ongerust over gemaakt, dat de mogelijkheid bestaat, dat een komeet in aanraking zoude komen met onze aarde. Inderdaad is dit mogelijk hoewel het niet zeer waarschijnlijk is. De aanraking met omhulsel of staart zou echter daar deze zoo uiterst ijl zijn, vermoedelijk voorbijgaan zonder dat wij eenige kwade gevolgen daarvan ondervonden. Kwam echter, de kern zelve met onze aarde in aanraking dan is het zeer waarschijnlijk, dat ten minste plaatselijk daaruit een groote verwoesting zou voortkomen. Reeds wanneer de kern in onzen dampkring kwam, zou een zoo groote warmte worden ontwikkeld, dat alles in de nabijheid zoude verbranden. Gelukkig is er voor zulk een ontmoeting zoo uiterst weinig kans, dat wij er ons volstrekt niet ongerust over behoeven te maken.

Q.

Nieuws uit Nederland (*)

14 April.

— Koningin Wilhelmina en hare moeder, de Koningin Regentes, hebben haren intrek genomen in eene kleine villa te Gersau in het Zwitsersche kanton Schweitz. De heer Drozchef van het departement van buitenlandsche zaken, zou de beide koninginnen gaan begroeten uit naam van de Zwitsersche Regeering.

— Door een commissie, bestaande uit een 40-tal Amsterdamsche ingezetenen, onder voorzitterschap van den burgemeester, is een circulaire verspreid van den volgenden inhoud:

»Hoewel H. M. de Regentes, met het oog op den rouw, haar stellig verlangen heeft te kennen gegeven, dat bij gelegenheid van haar bezoek aan de hoofdstad geen openbaar feestbetoon zal plaats hebben — een verlangen, dat wij eerbiedigen, — zijn de ondergeteekenden van oordeel, dat dit eerste bezoek van de beide Koninginnen aan Amsterdam door de ingezetenen moet worden aangemerkt als een heuglijke gebeurtenis, welke ook als zoodanig gevierd behoort te worden.

»Ten einde deze viering, voor welker algemeen karakter ook op andere wijze zal worden gezorgd, voor te bereiden, hebben de ondergeteekenden zich tot een commissie gevormd, en het plan ontworpen van een vocale en instrumentale muziekuitvoering in de Nieuwe kerk, welke uitvoering het karakter zal dragen van een plechtige begroeting van de Koninginnen door en namens ingezetenen van de hoofdstad. Verder stelt de commissie zich voor, de verpleegden en bedeelden van alle gezindten in de feestvreugde te doen deelen, door hun, als feestgave, een extra-uitdeeling, bij voorkeur van levensmiddelen, te verstrekken.

»Zal echter een dergelijke viering der hoofdstad waardig zijn, dan is daarmede een vrij aanzienlijke som gemoeid, welke wij door bijdragen van particulieren zouden wenschen bijeengebracht te zien.

»Met het oog daarop komen wij thans tot u en vragen: Heeft het plan, dat wij u kortelijk ontvouwden, uw sympathie, stelt ons dan door een ruime geldelijke bijdrage in staat het te verwezenlijken."

— Tijdens het bezoek, door de Koninginnen aan Amsterdam te brengen, zal daar de eerste steen gelegd worden voor het Buitengasthuis. Koningin Wilhelmina zal uitgenoodigd worden die plechtigheid te verrichten.

— In Mei zal te Amsterdam een compagnie pantserfort-artillerie worden opgericht, bestemd voor het fort »Pampus".

— Bevorderd: te Utrecht tot doctor in de godgeleerdheid de heer J. H. Gerretsen, geb. te Nijmegen, met proefschrift, get.: »Florentius Radewijns".

— Te Amsterdam is het doctoraal examen in de geneeskunde met goed gevolg afgelegd door den heer G. Dornseiffen.

— Aan de Rijks-Universiteit te Leiden is het theoretisch geneeskundig examen afgelegd door de heeren E. Teixeira de Mattos en N. J. F. Pompe van Meerdervoort.

— Bij het doct. ex. in de klass. letteren slaagde te Utrecht de heer C. Blokhuis.

— Bij Kon. besl. is de heer L. L. G. Moubis, laatstelijk werkmeester van de ijzerbewerking, tevens chef der werkplaats te Poerworedjo (Bagelen) van de exploitatie der lijn Djokjakarta—Tjilatjap van de Staatsspoorwegen op Java, thans met verlof in Nederland, op zijn verzoek, eervol uit 's lands dienst ontslagen met toekenning van pensioen.

— Bij kon. besluit zijn, met ingang van 16 April a. s. bevorderd: tot kapt. ter zee, de kapt.-luit. ter zee P. G. Bruch; tot luit. ter zee 1e kl, de luit. zee 2e kl. G. P. Van Hecking Colenbrander, tot luit ter zee 2e kl,. de adelborst 1e kl. E. Van Assum.

— Bij Kon. besluit is de heer mr. C. Vinju, laatstelijk lid der wees- en boedelkamer te Soerabaija, thans met verlof in Nederland op zijn verzoek, met ingang van 1 Mei a. s. eervol uit 's lands dienst ontslagen; met toekenning van pensioen.

— Door den Min. van Koloniën zijn de heeren D. H. Ten Bergen, W. Puister en F. G. Oostendorf gesteld ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederl.-Indië, om te worden benoemd tot onderwijzer der 3e kl. daar te lande.

— Ingevolge machtiging van Hare Majesteit de Koningin Weduwe, Regentes, heeft de Minister van Buitenl. Zaken, namens Hoogstdezelve, den 9n April de geloofsbrieven ontvangen van graaf Von Rantzau, als buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister van Zijne majesteit den Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen bij het Nederlandsche Hof.

— Ingevolge Koninklijke machtiging is de heer P. Bouwman erkend en toegelaten als consul van Hawaii te Dordrecht.

— De luit. ter zee 2e kl. D. E. Van Dijk, uit Oost-Indië in Nederland teruggekeerd, is op non-activ. gesteld.

— De minister van Oorlog heeft openlijk zijne bijzondere tevredenheid betuigd aan den kapitein D. Krombout, van het 3e reg. veld-artillerie en zulks voor de wijze, waarop hij als kapitein voor speciale diensten, gedurende eene reeks van jaren, meer bepaald in het belang van de africhting der paarden, is werkzaam geweest.

(*) Uit de Duitsche mail van 14 April.

— Volgens de *Pall Mall Gazette* zijn een paar onuitgegeven geschriften van Thomas Carlyle gevonden. Het eene is eene beschrijving van een uitstapje naar Parijs in het najaar van 1851. Het avondblad deelt daaruit een en ander mede, de indrukken behelzende die mannen als Thiers, Guizot, Prosper Merimée, Michelet, Changarnier, Cavaignac en anderen op den norschen Schotschen wijsgeer maakten. Het zijn geestige maar meestal hoogst eenzijdige schetsjes.

— Voor het volgend luchtvaartseizoen wordt te Volkavo (artillerie-proefveld te Petersburg) een nieuwe militaire ballon gereed gemaakt voor 1000 kub. meter inhoud. Deze ballon, die met zuiver waterstofgas zal worden gevuld, is geheel van Russisch maaksel. De zijden stof is te Moscou geweven en bezit een dusver met soortgelijke omhulsels nog niet verkregen sterkte. Per vierkant-meter is de weerstand tegen breken 1800 kilogram; in Frankrijk worden de ballons gemaakt uit grondstoffen die niet meer dan 800 à 1000 kilogram kunnen dragen. De ballon wordt gemaakt onder leiding van den Russischen luchtschipper Kovagneko, die eene zeldzame verzameling stoffen bezit, die voor de vervaardiging van bekende ballons gebruikt zijn. O. a. bezit hij een stuk ballon die bij den slag van Fleurus gebruikt is en stukken van het luchtgevaarte, waarmede Blanchard in 1789 het Kanaal is overgestoken, zoomede van dien waarmede mevr. Blanchard in 1803 te Parijs omkwam. Van al die stukken is de echtheid onomstootelijk verzekerd.

— De Eerste Kamer heeft den 10en April de stedenwet verworpen met 32 tegen 14 stemmen, de Suikerwet aangenomen met 30 tegen 9 stemmen, en de Postwet zonder stemming.

Passagiers.

Aan boord van het stoomschip *Sumatra*, vertrekkende v. Amsterdam n. Bat via, 11 April:

A. Waalewijn, ritmeester d. cav. van verlof terugk, echtg, en kind, (mevrouw en kind*), J. V. van Marle, 2e. lt. inf van d. K. M. A. detach. medegel. W. N. Bal. D. Harting, echth. en kinderen, L. Th. Schneider*, G. A. Scherer*, L. H. en E. G. Nering Bögel, dr. A. van der Elst*, dr. L. P. C. Sörensen, echtg en 2 kinderen*, G. P. Bouten*, mevr B. Koefoed*, mevr J. Kaptijn, geb Knies, mev E. E. de la Parra geb Charlouis en dochter*, dr. J. v. Breda de Haan*, W. C. de Voogt en echtg*, dr. F. A. F. C. Went*, A. F. Langelois van den Bergh, Paul Dezentjé, C. F. Kleine*, A. B. Schaap, B. Rett R. S. Dekker, I. F. Hekking met echtg. en 4 kinderen. Benevens een detachement militairen, sterk 4 onderoff en 40 maaschappen.

*Embarkeeren te Genua.

AANGEKOMEN TE MARSEILLE.

Per st. *Caledonien*, van Batavia: mevr. en mej. Rosse, mevr en mej. Ten Brinck, de heeren Gasper*, J. Petrus*, Zorab*, M. Miquel, A. Ruse, J. Vos en Zegers Riper. Van Singapore: de heeren Schrenck, Cramerus, Van Son, E. Halt, Haarsma*, Scherrewitz, mev Scherrewits en zoon.

*Gedebarkeerd te Suez.

Schoonheidsmiddelen.

»Es ist ein alte Geschichte, doch bleibt sie immer neu", kan men met Heine van dit onderwerp wel getuigen. De geschiedenis leert ons, dat de eerste vrouw, die met name werd genoemd in de gewijde oorkondrn, Eva, reeds pogingen aanwendde om haren man te behagen en—te misleiden. Symboliek wordt hier eene slang als verleidster ingevoerd. Nu moge men aan den naam en aan de vrouw niet hechten, het vermelde getuigt toch, dat reeds de geschiedschrijvers van het Oude Testament het van belang genoeg hebben geacht, om het feit der behaagzucht van de vrouw in het licht te stellen. Wij rekenen haar dit echter volstrekt niet ten schande, veeleer zien wij daarin een gevoel van eigenwaarde en een middel om de natuur te hulp te komen, waar zij de vrouw, naar hare meening, wat karig bedeeld heeft met uiterlijk schoon. Van ons standpunt wenschen wij haar echter te waarschuwen tegen middelen, die onder den schijn van bevordering van schoonheid, hare gezondheid in gevaar brengen. Wij zullen hier eenige middelen de revue laten passeeren, die deels bekend, doch niet genoeg in hunne schadelijkheid erkend zijn, deels eenige middelen vermelden, welke aan nieuwe gevaren blootstellen.

Om met het eenvoudigste en meest gebruikelijke aan te vangen, willen wij er op wijzen dat het gebruik van glycerine, om de huid zacht en glanzend te maken, op de wijze, waarop zij gebruikt wordt, juist het tegenovergestelde kan uitwerken van hetgeen men er mede beoogt. Gewoonlijk smeert men die onverdund in de huid. Een gevolg daarvan is, dat de huid er te sterk door geprikkeld en het water aan de huid onttrokken wordt, waarvan dus weder het gevolg is, dat de huid ten laatste dor en rimpelig wordt. Is de glycerine daarbij onzuiver, hetgeen vaak voorkomt bij dit middel als handelsartikel, dan kunnen de gevolgen nog ernstiger worden.

Hetzelfde is het geval met het gebruik van wijngeest in aromatische wateren, zooals er zoovelen zijn, die tot waschwater gebezigd worden. Wascht men bijv. de huid van het behaarde gedeelte des hoofds met onvermengde Eau de Cologne, dan wordt de huid droog, schilferig en vallen de haren ten laatste uit.

Zelfs het veelvuldig gebruik van water kan op een gevoelige huid schadelijk inwerken. Er komen, bij blootstelling er van aan de lucht of aan hooge temperatuur, kloven in.

De in den handel gebrachte welriekende zeepen hebben denzelfden invloed op de huid van vrouwen, die daarvan veel gebruik maken. De zoo in zwang zijnde amandelzeepen, welke tegen zeer lagen prijs verkocht worden, bevatten niet de dure etherische amandelolie, maar met sterk vergiftige nitrobenzol, de zoogenaamde »Essence de Mirbane".

Niet minder schadelijk werken vele waschwaters, die, volgens de vervaardigers, moeten dienen om zomersproeten, levervlekken, wratten enz. te verwijderen. Niet alleen beantwoorden zij niet aan het doel, maar veroorzaken door hunne scherpe en vaak vergiftige bestanddeelen huid- en inwendige ziekten. Het meeste wordt in dit opzicht gezondigd met de zoogenaamde haarkleur- en glansmiddelen. Hieronder vindt men er van de onschuldigste en niets uitwerkende stoffen tot de meest gevaarlijke, die bij een tijdelijke verfraaiing, schade aan het geheele lichaam kunnen berokkenen.

Tot de middelen, die aangewend worden, om het haar meer glans te geven, worden gebracht de mengsels van glycerine en wijngeest met aniline gekleurd. Het doel wordt hiermede wel bereikt, maar het haar wordt ten laatste stijf en ruw.

Onder de haarkleurmiddelen bevatten de meeste vergiften: bismuth, koper-, zilver- en loodzouten. Deze haarwaters worden, onder de schoonste namen en onder waarborg van zoogenaamde doctoren en professoren, aanbevolen altijd als onschuldige middelen, die hunne uitwerking niet zullen missen. Jammer slechts, dat die uitwerking niet altijd de door den gebruiker gewenschte is.

Toch heeft de tegenwoordige wetenschap tal van middelen gevonden, die geenerlei schade veroorzaken kunnen.

Niet minder schadelijk kunnen de blanketsels werken. Reeds het op zich zelf onschuldige poudre de riz werkt op den duur nadeelig, daar het de porieën der huid verstopt, daardoor de transpiratie belemmert en de zweetkliertjes van de huid verstopt, waardoor die leelijke meeëters ontstaan. De rooskleurige poeders bevatten gewoonlijk lood- en kwikzouten.

Wij weten, dat ook de wenkbrauwen en oogleden gekleurd worden. Maar menige jonge dame weet zeker nog niet, dat er tegenwoordig ook middelen worden aangewend in het boudoir, om interessante oogen, d. w. z. groote oogappels te krijgen. In de »hooge kringen" wordt tegenwoordig de zoo hoogst vergiftige atropine in oplossing gebezigd, om de pupil te verwijden. Vooral jonge dames met groene of grauwe regenboogvliezen bezigen dit vergift, waardoor dit vlies wegkrimpt en de oogappel vergroot wordt.

Men is in den laatsten tijd nog verder gegaan. Dames van zekeren leeftijd, die zich door een dorre huid en schrale vormen onderscheiden, nemen dagelijks een prise rattenkruit, in navolging van de bewoners der Alpen in Zwitserland, die, om gemakkelijker weerstand te kunnen bieden aan de droge en scherpe berglucht en de vermoeienissen van het bergklimmen, van der jeugd af aan het dagelijksch gebruik van kleine hoeveelheden arsenicum zich gewennen en blijkbaar met het beste gevolg. Hun huid wordt glanzend, zacht, elastisch, hunne vormen krijgen een welgevuld voorkomen en zij volbrengen hun veelal moeitevollen arbeid met gemak tot in hoogen leeftijd. Nu is er echter een groot verschil tusschen een bergbewoner en een dame van het boudoir. Deze leeft onder geheel andere omstandigheden.

Dit vergift zou bij haar een geheel andere werking hebben. Daarbij komt, dat het met dit vergift gaat als met zoovele andere, als men er eens aan gewoon is, dan is het moeielijk zich er aan te ontwennen.

In den laatsten tijd is een andere methode ingevoerd om een aangenamen indruk op haar omgeving te brengen. Vele dames »du haut goût" spuiten in de huid geurige essences, waardoor de long en huiduitwasemingen geparfumeerd worden. Als men echter weet uit welke schadelijke bestanddeelen die essences gewoonlijk bestaan, dan zal men het moeten toegeven dat ook dit toiletmiddel niet onschuldig genoemd mag worden.

Wij zien uit een en ander, dat de haristocht om zich fraaier te tooien, dan men is aan tal van gevaren blootstelt, die het weinige schoonheid, dat vele vrouwen nog rest, en op den koop toe nog een deel van hare gezondheid op het spel zetten.

(*Huisvrouw*). Dr. S. Sr. C.

Rechtbank te Carcassonne.

Zaak Borras-Pradiès. Eisch tot schadevergoeding, door den zoon van een vermoord echtpaar ingesteld tegen den man, die als schuldig aan den moord ter dood veroordeeld was, doch bij later gebleken onschuld gratie heeft verkregen.

Zitting van 16 en 18 Maart 1891.

Voorzitter, mr. Loubers.

O. M., mr. Vincent, substituut van den procureur der republiek.

Een zeer eigenaardige en belangwekkende rechts-quaestie heeft de rechtbank in deze zaak te beslissen gehad.

De feiten, die tot de quaestie aanleiding hebben gegeven, zijn voor eenigen tijd door de dagbladpers algemeen bekend gemaakt.

Zooals men zich herinneren zal, werd de persoon van Joseph Borras den 15 Augustus 1887 door het hof van assises der Aude veroordeeld tot de straffe des doods, nadat hij door de jury was schuldig verklaard als hebbende gezamenlijk met zekeren Guillaumet en Villarubier, een dubbelen moord gepleegd op de echtelieden Pradiès.

Later bleek deze veroordeeling het gevolg te zijn geweest eener gerechtelijke dwaling, en, teneinde deze dwaling zooveel mogelijk te verhelpen, werd Borras door den president der republiek gratie verleend.

Niettemin hield de zoon der vermoorde echtelieden zijn eisch tot schadevergoeding tegen Borras vol, tot staving van welken eisch zijn rechtsgeleerde raadsman, mr. Aldy, advocaat te Narbonne, bij de rechtbank de volgende conclusiën heeft ingediend:

»Aangezien bij arrest van het hof van assises der Aude, d. d. 15 Augustus 1887, Joseph Borras is ter dood veroordeeld als hebbende, gezamenlijk met de personen van Guillaumet en Villarubier, een dubbelen moord gepleegd op de personen van de echtelieden Pradiès, vader en moeder des eischers;

»Aangezien het besluit van den president der republiek, waarbij aan Borras gratie is verleend, al de gevolgen der opgelegde veroordeeling laat voortbestaan;

»Aangezien inzonderheid den eischer schadevergoeding moet worden toegekend tot herstel van het hem toegebrachte materieele en moreele nadeel;

»Behage het der rechtbank:

»Aan Pradiès akte te verleenen, dat hij zijn eisch tot schadevergoeding vermindert tot de som van 10 000 francs;

»Borras te veroordeelen tot betaling van gezegde som;

»Hem te veroordeelen in de kosten."

Borras heeft mr. Olive procureur gesteld, doch deze laat verstek gaan.

Het O. M, bij monde van mr. Vincent, substituut, heeft in hoofdzaak geconcludeerd als volgt:

»In een rechtzaak van dezen aard, hoewel de gedaagde niet is verschenen, rust op het O. M. de plicht, zijn meening te doen kennen.

»Wat het recht betreft, kan er geen bedenking bestaan. Met uitzondering van Faustin Hélie, hebben alle schrijvers en de jurisprudentie uitgemaakt, dat het crimineel gewijsde den civielen rechter bindt, althans wanneer een veroordeeling is uitgesproken. Een ernstig verschil van meening is alleen dáár voorgekomen, waar het een voorafgaande vrijspraak door den strafrechter geldt.

»In de onderwerpelijke zaak nu heeft de jury in Aude Borras schuldig verklaard aan den op de echtelieden Pradiès gepleegden moord, en bij arrest van 15 Augustus 1887 heeft het hof van assises hem ter dood veroordeeld.

»Dit arrest heeft kracht van gewijsde verkregen.

»De civiele rechtbank moet dus als bewezen beschouwen, dat Borras de dader of de medeplichtige is van den op de echtelieden Pradiès gepleegden moord.

»Wil men zich hiertegen op het later tusschenbeide gekomen gratie-besluit beroepen?

»De gratie kan geenerlei invloed hebben op de uitgesproken veroordeeling; zij heft het crimineele feit niet op; integendeel houdt zij de stilzwijgende erkenning der werkelijkheid van het feit in, en tevens van het gegronde der veroordeeling.

»Wil men soms tegenwerpen, dat de rechter zich moet laten leiden door de meer bijzondere omstandigheden, waarin de gratie verleend werd, en door de beweegredenen, tot deze daad van goedertierenheid geleid hebben?

»Deze stelling ware niet in ernst vol te houden. Het hoofd van den Staat oefent, bij het onderteekenen van een gratie-besluit, een regelmatig recht uit; hij behoeft zijn beslissing niet te motiveeren, en niemand is gerechtigd, haar schijnbare of geheime beweegredenen uit te vorschen.

»Men staat dus steeds tegenover een veroordeelde, en Borras is, krachtens art. 1382 Code Civil, gehouden, het materieele en moreele nadeel, dat hij heeft kunnen toebrengen, te herstellen.

»Wat de bepaling der som betreft, die aan Pradiès, den zoon, dient toegekend te worden, refereert het O. M. zich aan de prudentie der rechtbank".

Bij vonnis van 18 Maart heeft de rechtbank Borras veroordeeld om aan Pradiès, den zoon, een schadevergoeding ten bedrage van 3000 francs te betalen.

(*Pal. v. Just.*)

Verscheidenheid.

Censussen.

Eenige vermakelijke bijzonderheden zijn in een artikel in de *National Review* verzameld over de censussen van deze eeuw.

»Men zegt dat de hertog van Wellington, destijds twee en tachtig jaar oud, zich opgaf als doof; een treffende trek van zijn waarheidsliefde, ofschoon, natuurlijk, doofheid, als een zwakheid van den ouden dag, niet binnen de grens van de vragen omtrent de census behoorde." Aan den anderen kant »weigerde een geestelijke den klerk, die de biljetten ophaalde, zijn eigen biljet over te geven, en zond het terstond naar het hoofdbureau, zeggende, dat als hij anders gehandeld had, de ouderdom van zijne vrouw een onderwerp voor praatjes zou geworden zijn in de bierhuizen van het dorp." Te Devonshire weigerde een man van middelbaren leeftijd zijn biljet op te maken, zeggende »dat hij noch zijn naam, noch zijn geboorteplaats wist, en hij wilde geen valschen eed doen door dit verkeerd op te teekenen." Een schrijver voegde bij zijne opgave eene noot, vermeldende dat zijne vrouw zeide, »dat hij idioot en gek tegelijk was." Omtrent de ouderdom der menschen was het curieuste feit in het rapport van 1881 opgeteekend, dat er meer meisjes in den leeftijd van 20 tot 25 jaar waren dan er moesten zijn. Jonge vrouwen van 25 jaar in dezen census moeten toch 15 jaar geweest zijn in den vorigen. Wij moeten aannemen, dat de dood hun aantal verminderd heeft, en nog zijn de meisjes van 25 jaar veel meer in aantal dan de meisjes van 15 jaar waren, waarvan zij het overblijfsel zijn! Onder de meisjes der zoogenaamde arbeidende klassen verlangt men over de 20 jaar te zijn om betere betrekkingen als dienstbode te verkrijgen, en in de klassen boven hen is er een nog sterker verlangen om onder de 25 jaar te blijven, dat eenigszins beschouwd wordt als een soort van grens van den ouderdom, waarin men het meest trouwt. Zulke beminnelijke zwakheden van den kant der schoone sekse moeten zelfs bij den hoofdinspecteur vergeven worden.

De juweelen der zangeres.

Een uitspraak van juridisch belang, werd zooals de *Tägliche Rundschau* mededeelt, door het Berlijnsche Kamergericht gedaan. Eene operette zangeres uit het Noorden van Berlijn, in de tooneelwereld zeer bekend, en wier naam in den laatsten tijd dikwijls met dien van den verdwenen kapitein Orth in verbinding is gebracht, liet in April 1890 in een droschke, die zij tot een rijtoertje had gebruikt, een tasch met gouden sieraden en juweelen liggen. De eerlijke droschkekoetsier vond 's avonds, toen hij met zijn droschke thuis kwam en de kap opsloeg, in de kap de tasch en gaf ze dadelijk aan de politie over. Deze deelde hem mee dat omtrent het verlorene reeds een dépêche aangekomen en daarin de waarde der voorwerpen op 20.000 M. aangeteekend was. De droschkekoetsier verlangde nu van dit bedrag het wettelijk vindersloon, en verzocht, toen de dame hem slechts 30 mark had gegeven, in plaats daarvan 300 mark. Het Kamergericht heeft intusschen dit verzoek afgewezen, omdat men in een droschke niets verliezen, dus ook niet vinden kan. »Een zaak kan men slechts dan als voor verloren beschouwen," zegt het Kamergericht »als het haren eigenaar onmogelijk is geworden, het feitelijk lichamelijk bezit ervan weer te verkrijgen." Dit is echter in dit geval niet toepasselijk, omdat elken droschkekoetsier door het politie-reglement van 29 Januari 1873 een bijzonder toezicht over de goederen van de reiziger als plicht opgedragen is. Blijft dus een stuk bagage van een reiziger in een droschke liggen, dan wordt de verplichting tot toezicht van kracht, de achtergelaten zaak neemt het karakter aan van hem door den houder van het rijtuig in bewaring gegeven, niet van verloren te zijn. De plicht tot toezicht van den koetsier sluit dus het »vinden" en daarmede ook de aanspraak op vindersloon uit.

Een lang woord.

De Duitschers hebben weder eens een staaltje gegeven van hun bedrevenheid in het fabriceeren van woorden. Zij hebben liet volgende woord uitgevonden: *Vereigenthumverwaltungsdurchsichtausschuss*, wat zooveel moet beduiden als »commissie van contrôle over het beheer der eigendommen der vereeniging."

Fransche beeldspraak.

Het was niet te verwonderen dat een man als Zola in de Vereeniging van Letterkundigen werd opgenomen en zelfs, dat men er op bedacht was den vermolmden en bestoven gevel dier instelling *te overpleisteren met de afschrapsels van zijn roem*, opgelost *in het traditioneele glas suikerwater* der algemeene vergaderingen."

West Indische beeldspraak.

Vruchteloos trachten de vrienden van den heer . . . . hem schoon te wasschen met de uit de lucht gegrepen bewering, dat hij van den veroordeelenswaardigen stand van zaken geen kennis droeg.

NEDERLANDSCH-INDIE.

SLUITDAGEN DER MAILS IN DE MAAND MEI 1891

Te Semarang.	Te Batavia.
F. 5—19	F. 8—22
E. 12—26	E. 1—15—29
H. 2—9—16—23—30	H. 5—12—19—26

Te Soerabaja.

F. 4—18;
E. 11—25;
H. 1—8—15—22—29

MAANSTAND.

L. K. 1 en 31 Mei. | E. K. 16 Mei.
N. M. 8 Mei | V. M. 24 Mei.

's morgens 8 uur therm. 80, barom. 77,4
's namidd 3 » » 87, » 77,4

SEMARANG, 16 MEI.

De Landraad alhier behandelde heden de ondervolgende zaken van:

1e Roesman, beschuldigd van diefstal in een bewoond huis met ondergraving.

Vonnis één jaar en zes maanden dw. b. d. k.

2e Soerodjojo, beschuldigd van diefstal met braak in een bewoond huis.

Vonnis: vrijspraak.

3e Siman, beschuldigd van misbruik van vertrouwen.

Vonnis één jaar dw. b. d. k.

4e Merto, beschuldigd van medeplichtigheid aan diefstal met braak in een bewoond huis, door het desbewust bezit van een deel van het gestolene.

Vonnis één jaar en zes maanden dw. b. d. k.

De Gouverneur-Generaal zal op zijn reis naar Oost-Java Soerabaja, Pasoeroean en Probolinggo bezoeken. Van Pasoeroean uit zal hij met den resident te Malang wat koffie gaan bekijken (zoo mogelijk gouvernements-aanplant en mon-soeko) en voorts een paar suikerfabrieken, met een bezoek vereeren.

Duitsche mail. Gisteren avond ontvingen wij per Duitsche mail, die van Singapore rechtstreeks naar Soerabaja verzonden is, eenige bladen uit Nederland, loopende van 11 tot 13 April jl. Het voornaamste nieuws, dat we daarin konden vinden, is in dit nummer van ons blad opgenomen.

De expeditie dezer mail van Singapore naar Semarang, via Soerabaja, blijkt ditmaal niet de vlugste manier geweest te zijn; althans het nieuws dat *wij* gisteren avond pas ontvingen, was reeds opgenomen in de Bataviasche bladen, welke gisterenmorgen hier arriveerden.

Influenza. Naar wij vernemen zijn er op het oogenblik te Semarang en Tjandi verscheidene personen lijdende aan influenza in min of meer hevigen graad. Met het oog daarop vinden wij het niet ondienstig hier nog eens het middel tegen verkoudheid te vermelden, 't welk voorkomt in ons nummer van 23 j.l., en luidt als volgt:

»Men deelt een ui in vieren, kookt ze met »kandij op en neemt van dit sap om de twee »uren een kleinen lepel. In behoorlijk dicht »gemaakte fleschen kan men het langen tijd »goed houden. Vooral bij hoestbuien, die »'s avonds erger worden en in binnenkamers »heviger zijn, dan in de vrije lucht, werkt dit »middel zeer goed."

Wij vinden te meer aanleiding om nogeens hierop terug te komen in de omstandigheid dat wij in de *Soer. Courant* vermeld vonden dat iemand die — nadat hij reeds een paar weken door de griep was aangetast en, in weêrwil van geneeskundige behandeling door bleef hoesten — het middel aangewend en er veel baat bij gevonden had.

Deze lijder ging daarbij op de volgende wijze te werk. Hij liet een Bombay-ui in vieren deelen, die met klontjessuiker voor een waarde van één dubbeltje in twee glazen water opkoken en van dat kooksel nam hij elk uur een eetlepel in. En — voegt de *Soer. Courant* erbij—het middel bleek probatum te zijn, want dien nacht eerst, na veertien dagen lang tengevolge van de hoest bijna geen oog gesloten te hebben, sliep hij rustig tot den volgenden morgen en de hoest was verdwenen.

Waarschijnlijk kunnen talrijke influenzalijders met het bovenstaande hun voordeel doen. Men kan met het recept een proef nemen; 't is een middeltje dat niemand schaden zal.

Gereed. Volgens de *Java-Bode* staan het 6de bataillon, dat in 1890 te Edi lauweren geplukt heeft, dezelfde sectiën bergkanonnen en dezelfde pelotons cavalerie, die daar eveneens hun aandeel in hadden, doorloopend op oorlogssterkte gereed om op het eerste sein uit te rukken, terwijl door de goede zorgen der intendance voor al die troepen vivres en andere benoodigdheden ter beschikking gehouden worden.

Afgewezen. Afwijzend is beschikt op het verzoek van B. Nicolaas om gratie van de hem opgelegde straf van achttien maanden gevangenis, waartoe hij ter zake van valschheid in een authentiek geschrift en het desbewust gebruik maken daarvan werd veroordeeld bij vonnis van den Raad van Justitie te Semarang.

Groot ambtenaars-examen te Batavia. Het schriftelijk werk, Woensdag voor het groot-ambtenaarsexamen opgegeven, was het volgende:

Maleische taal.

Ter vertaling in het Maleisch.

Over den rijstbouw op Sumatra.

Wanneer het bijna tijd is om de rijst te oogst en worden op het veld goedgevulde aren uitgekozen, waarvan de korrels zullen dienen, om als zaadpadi gebruikt te worden. Deze aren worden niet te gelijk met de andere geoogst, maar nog een dag of acht op het veld gelaten, opdat de vruchten volkomen rijp worden; als dit het geval is, worden zij gesneden, in den wind gedroogd en afzonderlijk bewaard. De op deze wijze verkregen korrels worden op de kweekbedding uitgezaaid, die eerst omheind wordt met gespleten bamboe, opdat er geen runderen of karbouwen inkomen. Is de omheining gereed, dan eerst wordt de grond daarbinnen omgespit en effen gemaakt en daarna bestrooid met zemelen, dat zijn de schillen der rijst, die gehaald worden uit het rijstblok, waarin men de rijst stampt, en die dienen tot onderlaag van het zaad. Bij het zaaien zorgt men dat de korrels niet te wijd uit elkander komen, maar ook niet te dicht bij elkaar, zoodat zij tegen elkaar drukken. Over die korrels wordt weer wat aarde gestrooid.